

Рейтинговий звіт ZPSA 003-003 short про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Запоріжжя
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	01.04.2008 р.
Дата оновлення	21.05.2009 р.
Рівень кредитного рейтингу боргового зобов'язання:	uaAA-
Прогноз:	негативний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери ua у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг позичальника ґрунтується на результатах аналізу протягом 2008 року економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності, та перспективних планах на майбутнє. Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	01.04.2008	04.12.2008	21.05.2009
Рівень кредитного рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	негативний	негативний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження зі зміною прогнозу	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaAA характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знаки «-/» означають проміжні категорії рейтингу відносно основних категорій.

Прогноз «негативний» вказує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації поточних ризиків.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя підтримується:

- збереженням високого темпу зростання доходної частини загального фонду бюджету міста у 2008 році (131,8%) та відсутністю залежності бюджету міста у 2008 році від залучення позичок з єдиного казначейського рахунку;
- достатнім рівнем виконання уточненого річного плану за доходами загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів у I кварталі 2009 року (24%);
- низьким рівнем прямого боргового навантаження на бюджет міста;
- перевищенням у 2008 році більшості показників економічного розвитку міста відповідних показників по країні в цілому у розрахунку на одного мешканця: обсягу реалізації промислової продукції у 3,9 рази, обсягу інвестицій у основний капітал у 1,2 рази, обсягу роздрібного товарообороту у 1,6 рази;
- значним досвідом роботи міського голови та керівників міста.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя обмежується:

- скороченням темпів зростання доходної частини бюджету міста у 2009 році внаслідок кризових явищ в економіці України у тому числі у галузях «металургія» та «машинобудування», найбільші підприємства яких формують близько 23% доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів;
- високим рівнем зношеності основних засобів, в тому числі житлового фонду, об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста, та необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення за одночасного високого рівня заборгованості населення за житлово-комунальні послуги у розрахунку на одного мешканця;
- значним рівнем забруднення навколишнього середовища, що негативно впливає на соціальну сферу міста.

Резюме

Соціальна сфера та економіка міста

Основні соціально-економічні показники м. Запоріжжя у 2005-2008 рр. ілюструє наведена нижче таблиця.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Запоріжжя¹

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	Темп зростання/відхилення у 2008 році, порівняно з 2007 роком, %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	797,3	792,7	787,7	784,3	на 3,4 тис. осіб менше
Рівень зареєстрованого безробіття, %	0,8	0,7	0,6	1,5	на 0,9 в.п. більше
Середньомісячна заробітна плата, грн.	965,5	1 222,4	1 560,8	1 984,4	127,1
Заборгованість з виплати заробітної плати, тис. грн. (станом на кінець звітного періоду)	8 803,4	7 500,0	6 281,5	22 213,6	353,6
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	26 367,1	30 469,6	41 575,8	51 178,3	123,1
Темпи зростання обсягів промислового виробництва у порівнянних цінах, %	104,8	109,2	120,2	98,9	X
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	2 299,8	2 635,1	4 552,8	2 834,5 ²	114,5 ³
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	486,2	532,8	676,2	748,0	110,6
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	4 064,6	4 807,2	7 250,0	8 200,3	113,1
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	61,6	57,6	118,9	112,1	94,3
Обсяг роздрібного товарообігу, млн. грн.	2 683,9	3 488,1	4 701,4	6 572,5	139,8

Джерело: Головне економічне управління Запорізької міської ради

Населення міста, трудові ресурси та ринок праці

Як і у попередніх періодах, у місті у 2008 році зберігається негативна тенденція до зменшення чисельності наявного населення, на що впливає його природне скорочення. Чисельність наявного населення міста Запоріжжя протягом 2008 року зменшилась на 3,4 тис. осіб і станом на 01.01.2009 року склала 784,3 тис. осіб. Наявність у місті потужного промислового потенціалу призводить до великої

¹ Тут і далі. Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведено після відповідного округлення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться у звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових

² 9 місяців 2008 року

³ Порівняно з відповідним періодом минулого року у фактичних цінах

кількості викидів у навколишнє середовище, що спричиняє забруднення повітряного та водного басейнів, шкідливо впливає на здоров'я населення та в цілому порушує екосистему регіону.

У другій половині 2008 року, у зв'язку з кризовими явищами в економіці України, ситуація на ринку праці м. Запоріжжя погіршилась. Відбулося збільшення рівня офіційно зареєстрованого безробіття до 1,5% станом на 01.01.2009 року (у 2 рази менше за відповідний показник по країні). Незважаючи на те, що в цілому протягом 2008 року середньооблікова чисельність штатних працівників м. Запоріжжя збільшилась на 0,1%, у II половині 2008 року відбулося зменшення чисельності зайнятих на 4,2 тис. осіб. Масових звільнень вдалося уникнути головним чином за рахунок застосування адміністрацією підприємств та організацій міста вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого часу. Це, відповідно, впливає на обсяг фонду оплати праці у місті, що, у свою чергу, призводить до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста, та, за збереження вказаних тенденцій у майбутньому, може призвести до її скорочення.

Рівень середньомісячної заробітної плати у м. Запоріжжі у 2008 році збільшився на 27,1% і склав 1 984,4 грн., що було на 10,0% більше, ніж у середньому по країні. У II півріччі 2008 року темпи зростання оплати праці у місті суттєво уповільнилися. Зокрема загальноміський фонд оплати праці за підсумками 2008 року збільшився, порівняно з попереднім періодом на 27%, при цьому у I півріччі 2008 року приріст фонду оплати праці склав 36,2%. Збереження цієї тенденції впливає на уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста у майбутньому може призвести до її скорочення.

Бюджетоформуючим видом економічної діяльності у місті залишається галузь «Промисловість», що формує 54,5% обсягу фонду заробітної плати у місті та забезпечує у зв'язку з цим найбільший обсяг надходжень до бюджету міста податку з доходів фізичних осіб. Враховуючи той факт, що податок з доходів фізичних осіб формує близько 80% доходів загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів, можна зазначити, що бюджету міста Запоріжжя характерний високий рівень галузевої концентрації податкових надходжень.

Співвідношення обсягу заборгованості з виплати заробітної плати станом на 01.01.2009 р. з обсягом розрахункового середньомісячного загальноміського фонду оплати праці за 2008 рік є помірним – 3,8%.

Промисловість

За підсумками 2008 року промисловими підприємствами м. Запоріжжя було реалізовано продукції обсягом 51,2 млрд. грн., що на 23,1% більше, ніж за підсумками минулого року та у 3,9 рази більше, ніж у середньому по країні у розрахунку на одного мешканця.

У 2008 році вперше, починаючи з 2003 року, у м. Запоріжжі відбулося зменшення обсягу промислового виробництва (на 1,1 в. п.), що було, передусім, спричинено скороченням (на 11,2%) обсягів виробництва у металургії. Підприємства

металургійного комплексу, який є базовим у господарському комплексі міста, є найбільш вразливими до наслідків світової промислово-фінансової кризи, оскільки значною мірою залежать від зовнішньоекономічної кон'юнктури.

Сукупна питома вага найбільших за обсягами відрахувань до місцевого бюджету податків та зборів підприємств металургійного комплексу складає близько 17,0% доходної частини загального фонду без урахування трансфертів, а відтак бюджету м. Запоріжжя характерний високий рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду. Крім того, існує залежність бюджету міста від надходжень одного платника податків – ВАТ «ЗМК» «Запоріжсталь».

Уповільнення темпів зростання обсягу виробництва продукції відбулося у галузі машинобудування, питома вага якої у загальному обсязі реалізації промислової продукції склала у 2008 році 30,9%. Сукупна питома вага найбільших за обсягами відрахувань до місцевого бюджету податків та зборів підприємств машинобудівного комплексу є меншою, порівняно з відповідним показником по металургійній галузі, та складає 12,0% доходної частини загального фонду без урахування трансфертів.

Збереження та поглиблення кризових явищ у світовій та вітчизняній економіці суттєво впливатиме на соціально-економічний розвиток та бюджетну забезпеченість м. Запоріжжя. Промислові підприємства міста є найбільшими роботодавцями регіону та основними платниками податків та зборів до бюджету міста. Подальше погіршення умов ведення господарської діяльності промислових підприємств може призвести як до зростання соціальної напруги у регіоні, так і до зменшення доходної бази бюджету міста. Незважаючи на те, що міською владою вживаються заходи, спрямовані на зменшення негативного впливу наслідків кризових явищ, покращення ситуації, що склалася, залежить, передусім, від реалізації антикризових механізмів на державному рівні.

Інвестиційна активність та капітальне будівництво

Протягом січня-вересня 2008 року у м. Запоріжжі було освоєно інвестицій у основний капітал загальним обсягом 2,8 млрд. грн., що на 14,5% більше, ніж у відповідному періоді минулого року у цінах відповідних періодів. При цьому у порівняних цінах, обсяг інвестицій у основний капітал, освоєних за 9 місяців 2008 року зменшився, порівняно з відповідним показником за 9 місяців 2007 року, на 9,8%. У розрахунку на одного мешканця обсяг освоєних у січні-вересні 2008 року інвестицій у основний капітал на 21,9% перевищив середній показник по країні.

У зв'язку з погіршенням умов господарської діяльності у зв'язку з кризовими явищами у економіці країні, промислові підприємства міста згорнули реалізацію багатьох інвестиційних проектів, що мало наслідком суттєве уповільнення обсягів капітальних вкладень, освоєних за рахунок власних коштів підприємств.

У 2008 році у м. Запоріжжя було уведено до експлуатації житла загальним обсягом 112,1 тис. кв. м. житла, що складало 94,2% від показника 2007 року та було на 37,2% менше, ніж у середньому по країні у розрахунку на 1 000 осіб наявного населення.

Промислова спеціалізація Запоріжжя, яка склалася історично, зумовлює наявність у місті значних виробничих потужностей, що у свою чергу, сприяє нарощуванню капітальних вкладень нерезидентів у економіку міста. Станом на 01.01.2009 р. в економіку м. Запоріжжя було залучено 748,0 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. У розрахунку на одного мешканця вказаний показник є на 23,2% більшим, ніж у середньому по країні.

Іноземний капітал відіграє важливе значення у господарському комплексі міста. Значна частина найбільших підприємств-платників податків та зборів до місцевого бюджету заснована з використанням іноземного капіталу: ЗАТ «ЗАЗ», ВАТ «ЗМК» «Запоріжсталь», ВАТ «Електрометалургійний завод «Дніпрспецсталь» ім. А.М. Кузьміна, ВАТ «ПБК» «Славутич».

Зовнішньоекономічна діяльність

Виробнича спеціалізація Запоріжжя та орієнтованість багатьох промислових підприємств міста на зовнішні ринки збуту обумовлюють значні обсяги зовнішньоторговельного обороту. За підсумками 2008 року обсяг зовнішньоторговельного обороту підприємств Запоріжжя збільшився, порівняно з відповідним періодом минулого року, на 13,1% і склав 8,2 млрд. дол. США, що у розрахунку на одного мешканця було у 3,2 рази більше, ніж у середньому по країні.

З урахуванням того, що у структурі експорту та імпорту підприємств і організацій м. Запоріжжя переважає продукція машинобудування та металургії, можна зробити висновок, що зовнішня торгівля товарами міста здійснюється на основі внутрішньогалузевої спеціалізації.

Торгівля, громадське харчування та сфера послуг

Як і у попередніх періодах, у 2008 році у м. Запоріжжі зберігається тенденція до збільшення обсягів роздрібного товарообороту торговельної мережі. За підсумками аналізованого періоду загальний обсяг роздрібного товарообороту підприємств роздрібної торгівлі та ресторанного господарства м. Запоріжжя збільшився, порівняно з відповідним періодом минулого року, на 39,8% і склав 6,6 млрд. грн., що у розрахунку на одного мешканця було у 1,6 рази більше, ніж у середньому по країні.

Протягом 2008 року від сплати збору за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг та ринкового збору до бюджету міста надійшло 11,0 млн. грн. (102,6% річного плану), що становить 0,9% доходної частини загального фонду бюджету міста без врахування трансфертів за відповідний період.

Житлово-комунальне господарство міста

Житлово-комунальному господарству м. Запоріжжя характерною є низка проблем, в цілому типових для переважної більшості міст України. Сюди, передусім, відноситься знос основних засобів, реконструкція об'єктів житлового фонду, покращення фінансового стану підприємств, які надають житлово-комунальні послуги, шляхом впровадження економічно обґрунтованих тарифів, які б на 100% відшкодовували собівартість надання послуг, підвищення рівня збору платежів за житлово-комунальні послуги.

Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги протягом 2008 року збільшився на 9% і станом на 01.01.2009 року склав 203,8 млн. грн. (у тому числі обсяг простроченої заборгованості склав 135,7 млн. грн.), що у розрахунку на одного мешканця є високим показником.

У рамках реалізації Програми відповідно до уточненого річного плану на 2008 рік було заплановано отримання містом субвенції з Державного бюджету на придбання вагонів для комунального електротранспорту обсягом 6,7 млн. грн. Фактично до бюджету міста з Державного бюджету було перераховано 1,8 млн. грн. субвенції.

Комунальна власність

До бюджету розвитку спеціального фонду бюджету міста Запоріжжя у аналізованому періоді надійшло коштів від реалізації майна загальним обсягом 73,9 млн. грн. Затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за надходженнями від реалізації майна було виконано на 120,3%. При цьому план за надходженнями від реалізації земельних ділянок було виконано на 25,3% (до бюджету фактично надійшло 6,3 млн. грн.), що пов'язано з неврегульованістю питання щодо проведення земельних аукціонів.

У зв'язку з впровадженням оподаткування земель міста на підставі нової нормативної грошової оцінки затвердженої відповідним рішенням міської ради, обсяг надходжень до загального фонду бюджету міста орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб збільшився у 2008 році у 2,3 рази до 38,2 млн. грн.

Можна прогнозувати, що у зв'язку з загальною негативною макроекономічною динамікою у країні у 2009 році попиту на нерухоме комунальне майно, передусім на земельні ділянки буде зменшуватись. Це, у свою чергу, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку спеціального фонду бюджету м. Запоріжжя та може ускладнити процес акумулювання бюджетних ресурсів, необхідних для погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-D обсягом 20,0 млн. грн. у липні поточного року.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Запоріжжя бюджет був представлений у форматі бюджетного балансу в таблиці

Таблиця Ошибка! Текст указанного стиля в документе отсутствует..1 Бюджет м. Запоріжжя протягом 2006-2008 років, у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2006 Загальний фонд	2006 Спеціальн ий фонд	2006 Разом	2007 Загальний фонд	2007 Спеціальн ий фонд	2007 Разом	2008 Загальний фонд	2008 Спеціальн ий фонд	2008 Разом
Операційні надходження всього	790 273,2	146 796,3	937 069,5	1 188 065,4	125 774,2	1 313 839,6	1 499 669,8	131 669,0	1 631 338,8
Операційні видатки всього	731 988,7	111 462,0	843 450,7	1 047 349,4	76 390,9	1 123 740,3	1 432 298,1	93 413,1	1 525 711,2
Операційний баланс	58 284,5	35 334,3	93 618,8	140 716,0	49 383,3	190 099,3	67 371,7	38 255,9	105 627,6
Фінансовий дохід	8 866,9	24,7	8 891,6	2 921,3	0,0	2 921,3	9 644,7	45,0	9 689,7
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	15 846,8	0,0	15 846,8	7 130,0	0,0	7 130,0	4 702,1	0,0	4 702,1
Фінансовий баланс	-6 979,9	24,7	-6 955,2	-4 208,7	0,0	-4 208,7	4 942,6	45,0	4 987,6
Поточний баланс	51 304,6	35 359,0	86 663,6	136 507,3	49 383,3	185 890,6	72 314,3	38 300,9	110 615,2
Капітальні надходження всього	0,0	225 276,5	225 276,5	0,0	338 867,0	338 867,0	79,3	477 431,5	477 510,8
Капітальні видатки всього	48 053,4	238 900,6	286 954,0	82 066,1	374 048,0	456 114,1	104 397,4	538 697,2	643 094,6
Капітальний баланс	-48 053,4	-13 624,1	-61 677,5	-82 066,1	-35 181,0	-117 247,1	-104 318,1	-61 265,7	-165 583,8
Баланс після капітальних видатків	3 251,2	21 734,9	24 986,1	54 441,2	14 202,3	68 643,5	-32 003,8	-22 964,8	-54 968,6
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	599,9	0,0	599,9	1 000,0	0,0	1 000,0	1 003,1	-31,1	972,0
Профіцит/дефіцит	2 651,3	21 734,9	24 386,2	53 441,2	14 202,3	67 643,5	-33 006,9	-22 933,7	-55 940,6
Фінансування	-2 651,3	-21 734,9	-24 386,2	-53 441,2	-14 202,3	-67 643,5	33 006,9	22 933,7	55 940,6
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Запорізької міської ради

Як і у попередніх бюджетних періодах, у 2008 році бюджет міста зберігає позитивне сальдо операційного балансу. При цьому у аналізованому періоді у зв'язку з погіршенням динаміки економічного розвитку міста, спричиненої кризовими явищами в економіці України, темп зростання операційних доходів суттєво уповільнився за одночасного збереження високого темпу зростання операційних видатків. Це, відповідно, призвело у 2008 році до зменшення показника позитивного сальдо операційного балансу.

Як і у попередніх періодах, позитивна динаміка операційних надходжень у 2008 році забезпечувалась, передусім, зростанням податкових надходжень. У структурі останніх, як і раніше, найбільша питома вага припадає на податок з доходів фізичних осіб та плату за землю. При цьому у 2008 році у зв'язку з застосуванням (у жовтні-грудні відповідного року) адміністрацією багатьох підприємств та організацій м. Запоріжжя вимушених адміністративних відпусток та скорочень робочого часу, що було пов'язано з суттєвим погіршенням результатів господарської діяльності цих підприємств, темп зростання обсягу надходжень податку з доходів фізичних осіб у місті уповільнився, порівняно з попереднім бюджетним періодом, на 22 в. п.

Зменшення у 2008 році обсягу платежів, штрафів та інших операційних надходжень пов'язано зі зменшенням обсягу надходжень до цільових фондів Запорізької міської ради, на що вплинули негативні тенденції на ринку нерухомості.

У 2008 році, як і у попередніх періодах з метою розширення джерел фінансування загального фонду бюджету міста та враховуючи наявність вільних бюджетних коштів, Запорізька міська рада здійснювала активні операції з тимчасово-вільними бюджетними коштами, розміщуючи їх на депозитні рахунки у банківських установах, що мало наслідком надходження до бюджету міста відсоткових платежів обсягом 9,6 млн. грн. При цьому Запорізька міська рада у 2008 році своєчасно та повному обсязі здійснювала виплату відсотків за своїми борговими зобов'язаннями – за звітний період було сплачено 4,7 млн. грн. Відповідно, фінансовий баланс бюджету міста у аналізованому періоді був позитивним.

Капітальний баланс бюджету м. Запоріжжя у 2008 році був негативним, що, загалом, є типовим для більшості місцевих бюджетів України. У аналізованому періоді обсяг капітальних надходжень до бюджету м. Запоріжжя збільшився, порівняно з 2007 роком як за рахунок збільшення капітальних трансфертів (субвенція на будівництво мостового переходу через о. Хортиця), так і за рахунок збільшення обсягу надходжень до бюджету розвитку (від реалізації об'єктів комунальної власності).

Загалом бюджет міста за підсумками 2008 року було виконано з дефіцитом обсягом 55,9 млн. грн., який було профінансовано за рахунок залишків коштів на рахунках місцевого бюджету.

Виконання бюджету з дефіцитом мало наслідком зменшення ліквідності бюджету. А саме, показник ліквідності бюджету за загальним фондом за наслідками виконання бюджету у 2008 році склав 2,2% (проти 5,9% за наслідками виконання відповідного фонду бюджету у 2007 році). Показник ліквідності бюджету за спеціальним фондом за наслідками виконання бюджету у 2008 році склав 2,0% (проти 4,5% за наслідками виконання відповідного фонду бюджету у 2007 році).

У 2008 році бюджетом міста середньострокові та короткострокові позички з єдиного казначейського рахунку не залучались.

Слід зазначити, що тимчасово-вільні бюджетні кошти, які розміщувалися у банківських установах на депозитних рахунках до кінця 2008 року були у повному обсязі повернені на рахунки міста.

У 2008 році Запорізькою міською радою було здійснено запозичення до бюджету розвитку у формі випуску облігацій внутрішньої місцевої позики серій F-G загальним обсягом 35,0 млн. грн. Також 08.07.2008 року Запорізька міська рада своєчасно та у повному обсязі здійснила погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії «С» обсягом 20,0 млн. грн.

Виконання доходної частини бюджету міста

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету м. Запоріжжя у 2008 році, порівняно з попередніми бюджетними періодами, суттєво не змінилися. Як і раніше зростання доходної частини бюджету міста забезпечується, переважно, збільшенням обсягу податкових надходжень та трансфертів.

Затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за надходженнями до загального фонду бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів було виконано на 100,3% у тому числі за закріпленими доходами – на 98,2% та за власними доходами – на 113,7%.

Податок з доходів фізичних осіб продовжує формувати більше 90% загального обсягу надходжень закріплених доходів. Затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за надходженнями податку з доходів фізичних осіб було виконано на 97,9%. Це було спричинено погіршенням результатів господарської діяльності промислових підприємств, передусім металургійного комплексу що, відповідно негативно позначилося на динаміці зростання фонду оплати праці на цих підприємствах. Збереження негативних тенденцій розвитку промислового комплексу міста, особливо металургії та машинобудування суттєво уповільнюватиме темпи зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Для бюджету м. Запоріжжя характерним є високий рівень галузевої концентрації найбільших платників податку з доходів фізичних осіб. Зокрема за підсумками 2008 року підприємства металургійного комплексу перерахували до бюджету міста близько 19% загального обсягу надходжень податку, підприємства машинобудівного комплексу – близько 10%. При цьому існує залежність від надходжень податку з доходів фізичних осіб від одного платника податку, ЗАТ «ЗМК» «Запоріжсталь» (9,8% загального обсягу надходжень податку у 2008 році).

Затверджений на 2008 рік з урахуванням змін обсяг доходної частини спеціального фонду бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів та коштів, що отримуються із загального фонду, було виконано на 111,6%.

Уточнений річний план за доходами бюджету розвитку у 2008 році було виконано на 92,9% на що вплинуло недовиконання плану за надходженнями від реалізації земельних ділянок, що пов'язано з неврегульованістю питання щодо проведення

земельних аукціонів. При цьому план за надходженнями від відчуженнями комунального майна за підсумками 2008 року було перевиконано на 20,3%.

Можна прогнозувати, що у зв'язку з загальною негативною макроекономічною динамікою у країні у 2009 році, попит на нерухоме комунальне майно, передусім на земельні ділянки буде зменшуватись. Це, у свою чергу, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку спеціального фонду бюджету м. Запоріжжя та може ускладнити процес акумулювання бюджетних ресурсів, необхідних для погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-D обсягом 20,0 млн. грн. у липні поточного року.

Виконання видаткової частини бюджету міста

Порівняно з виконанням у 2007 році, затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за видатками бюджету м. Запоріжжя, без врахування коштів, що передаються до спеціального фонду, збільшився на 38,9% на що вплинуло зростання обсягів фінансування, передусім, установ бюджетної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура тощо), а також видатків на державне управління. Збільшення видатків за галузями бюджетної сфери зумовлене зростанням оплати праці працівників бюджетних установ та, відповідно, великою питомою вагою видатків на оплату праці та нарахувань на неї у структурі видатків зазначених галузей.

Порівняно з виконанням у 2007 році, обсяг вилучень до Державного бюджету, який було перераховано з бюджету м. Запоріжжя у 2008 році, було збільшено на 57,4%. При цьому у аналізованому періоді бюджет міста повністю виконав план своїх зобов'язань щодо перерахунку коштів до Державного бюджету.

Затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за видатками бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів до бюджетів інших рівнів та коштів, що передаються із загального фонду бюджету до спеціального було виконано на 100,2%, що пов'язано з перевиконанням плану за видатками спеціального фонду.

Прийнятний рівень виконання річного плану за видатками бюджету міста мав наслідком зменшення обсягу кредиторської заборгованості бюджету за загальним фондом до 6,8 млн. грн. станом на 01.01.2009 року.

Місто вчасно та у повному обсязі виконує план своїх зобов'язань з обслуговування прямих боргових зобов'язань (облігації внутрішньої місцевої позики обсягом 75 млн. грн. (серії С-Е). Протягом звітного періоду з бюджету міста було виплачено відсотків обсягом 4 702,1 тис. грн.

Бюджет міста на 2009 рік

Плановими показниками на 2009 рік обсяг доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються до спеціального фонду було зменшено на 7,7%, порівняно з виконанням у 2008 році. За загальним фондом

доходи бюджету міста було затверджено в обсязі 1 393,1 млн. грн. Темп росту надходжень загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів), які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів відносно показника виконання у 2008 році склав 90,2%; темп росту власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів відносно показника виконання у 2008 році склав 104,1%; темп росту офіційних трансфертів з Державного бюджету до загального фонду бюджету міста відносно показника виконання у 2008 році склав 92,2%.

Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за доходами загального фонду бюджету міста у I кварталі 2009 року було виконано на 24%, у тому числі рівень виконання уточненого річного плану за надходженнями податку з доходів фізичних осіб склав у I кварталі 2009 року склав 23,1%, рівень виконання плану за надходженнями плати за землю – 30,4%.

Запланований на 2009 рік обсяг надходжень до спеціального фонду бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду, є на 7,6% меншим за фактичний показник у 2008 році. Планований обсяг надходжень до бюджету розвитку спеціального фонду бюджету м. Запоріжжя встановлено на рівні на 3,4% меншому за фактичний показник у 2008 році. Можна прогнозувати, що у зв'язку з загальною негативною макроекономічною динамікою у країні у 2009 році попиту на нерухоме комунальне майно, передусім на земельні ділянки буде зменшуватись. Це, у свою чергу, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку спеціального фонду бюджету м. Запоріжжя та може ускладнити процес акумулювання бюджетних ресурсів, необхідних для погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-D обсягом 20,0 млн. грн. у липні поточного року.

Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за надходженнями до бюджету розвитку у I кварталі 2009 року було виконано на 11,6%.

Видаткову частину бюджету м. Запоріжжя на 2009 рік без урахування трансфертів до бюджетів інших рівнів та коштів, що передаються до спеціального фонду встановлено у обсязі 1 636,2 млн. грн., що складає 82,7% від фактичного показника у 2008 році.

У зв'язку з обмеженістю ресурсів бюджету та з метою забезпечення коштами першочергових соціальних видатків у бюджету на 2009 рік передбачено скорочення інших поточних видатків, крім видатків на медикаменти і перев'язувальні матеріали та продукти харчування за загальним фондом в середньому на 30% порівняно з 2008 роком.

Плановими показниками на 2009 рік обсяг коштів, що передаються до Державного бюджету, встановлено у обсязі 97,4 млн. грн. (на 41,6% менше, за показник виконання у 2008 році).

У Рішенні Запорізької міської ради «Про бюджет міста на 2009 рік» передбачено 20,0 млн. грн. на погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-D у липні поточного року.

Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за видатками загального фонду бюджету м. Запоріжжя, без урахування трансфертів до бюджетів інших рівнів, у I кварталі 2009 року було виконано на 23,9%.

Боргові зобов'язання міста

Місто має позитивний досвід погашення облігацій внутрішньої місцевої позики. У 2006 році Запорізька міська рада своєчасно та в повному обсязі здійснила погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії А загальним обсягом емісії 25,0 млн. грн. У 2007 році Запорізька міська рада своєчасно та в повному обсязі здійснила погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії В (обсягом 25,0 млн. грн.) загальним обсягом емісії 75,0 млн. грн. У 2008 році Запорізька міська рада своєчасно та в повному обсязі здійснила погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії С (обсягом 20,0 млн. грн.) загальним обсягом емісії 75,0 млн. грн.

Протягом 2008 року короткострокові та середньострокові позички з єдиного казначейського рахунку не залучались.

Місто вчасно та у повному обсязі виконує план своїх зобов'язань з обслуговування прямих боргових зобов'язань (облігації внутрішньої місцевої позики обсягом 75 млн. грн. (серії С-Е). Протягом звітного періоду з бюджету міста було виплачено відсотків обсягом 4 702,1 тис. грн.

Пряме боргове навантаження бюджету міста Запоріжжя станом на 01.01.2009 р., тобто співвідношення обсягу прямого боргу до запланованого на 2009 рік обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, складало 5,2%, що є низьким борговим навантаженням.

Перспективи залучення коштів у майбутньому

Запорізькою міською радою проведено попередні переговори з Європейським Банком Реконструкції і Розвитку щодо залучення коштів для реалізації інвестиційного проекту з впровадження когенераційних установок. Наразі це питання не вирішено та знаходиться на стадії розгляду.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Запоріжжя підтверджено на рівні **uaAA-**, прогноз «негативний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. К. Самойлова

Провідний фінансовий аналітик

П. В. Трощинський

Додатки

Бюджет м. Запоріжжя у 2004-2008 рр., представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Податкові надходження	408 749,8	498 096,4	614 494,2	877 638,5	1 148 843,3
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	74 676,7	90 486,9	139 878,3	134 815,7	124 574,3
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	100 951,3	202 517,7	182 697,0	301 385,4	357 921,2
Операційні надходження всього	584 377,8	791 101,0	937 069,5	1 313 839,6	1 631 338,8
Поточні видатки	323 913,9	430 140,4	566 994,2	701 661,4	948 821,2
Субсидії та поточні трансферти	244 219,9	314 367,2	276 456,5	422 078,9	576 890,0
Операційні видатки всього	568 133,8	744 507,6	843 450,7	1 123 740,3	1 525 711,2
Операційний баланс	16 244,0	46 593,4	93 618,8	190 099,3	105 627,6
Фінансовий дохід	121,4	1 745,1	8 891,6	2 921,3	9 689,7
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	5 740,5	15 846,8	7 130,0	4 702,1
Фінансовий баланс	121,4	-3 995,4	-6 955,2	-4 208,7	4 987,6
Поточний баланс	16 365,4	42 598,0	86 663,6	185 890,6	110 615,2
Капітальні надходження	20 984,6	46 415,1	82 316,2	49 267,1	80 227,6
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	4 194,5	6 470,9	142 960,3	289 599,9	397 283,2
Капітальні надходження всього	25 179,1	52 886,0	225 276,5	338 867,0	477 510,8
Капітальні видатки	80 214,9	35 613,9	59 080,8	73 892,2	143 255,2
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	23 006,6	96 663,0	209 992,1	352 641,6	477 652,7
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	4 194,5	4 467,5	17 881,1	29 580,3	22 186,7
Капітальні видатки всього	107 416,0	136 744,4	286 954,0	456 114,1	643 094,6
Капітальний баланс	-82 236,9	-83 858,4	-61 677,5	-117 247,1	-165 583,8
Баланс після капітальних видатків	-65 871,5	-41 260,4	24 986,1	68 643,5	-54 968,6
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	215,9	148,8	599,9	1 000,0	972,0
Профіцит/дефіцит	-66 087,4	-41 409,2	24 386,2	67 643,5	-55 940,6
Фінансування	66 087,4	41 409,2	-24 386,2	-67 643,5	55 940,6
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Запорізької міської ради

Фінансування бюджету м. Запоріжжя у 2004-2008 рр., тис. грн.

ПОКАЗНИК	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Профіцит/дефіцит	-66 087,4	-41 409,2	24 386,2	67 643,5	-55 940,6
Фінансування	66 087,4	41 409,2	-24 386,2	-67 643,5	55 940,6
Зміни залишків	18 684,0	-6 462,2	-27 148,7	-42 522,2	40 941,0
залишок на початок року	28 665,1	9 981,1	16 443,2	43 591,9	86 114,1
залишок на кінець року	9 981,1	16 443,3	43 591,9	86 114,1	45 173,1
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	-27 762,5	27 762,5	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів		42 000,0	109 099,0	45 000,0	195 000,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів		69 762,5	81 336,5	45 000,0	195 000,0
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	22 403,4	633,9	0,0	0,0	0,0
Одержано	55 541,5	248 634,0	143 570,0	9 000,0	0,0
Повернено	33 138,1	248 000,1	143 570,0	9 000,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	25 000,0	75 000,0	-25 000,0	-25 000,0	15 000,0
Запозичення	25 000,0	75 000,0	0,0	0,0	35 000,0
Погашення			25 000,0	25 000,0	20 000,0
Інші розрахунки				-121,3	-0,4
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Запорізької міської ради